V Indii byl objeven nový druh zmije zelené a byl pojmenován podle jednoho ze čtyř zakladatelů Školy čar a kouzel v Bradavicích z románů J. K. Rowlingové o Harry Potterovi *Trimeresurus Salazar*, tedy Salazarova zmije. „Had je nejnovějším přírůstkem v dlouhé řadě ‚fantastických zvířat' pojmenovaných podle postav nebo předmětů ze série o Harrym Potterovi. K dispozici je například pavouk nebo krab zvaný Harryplax severus." (Nový druh zmije zelené byl pojmenován dle zakladatele školy čarodějnictví z příběhů o Harrym Potterovi [online]. TechFocus, 20. 4. 2020. <https://techfocus.cz/veda-vesmir/2019-novy-druh-zmije-zelene-byl-pojmenovan-dle-zakladatele-skoly-carodejnictvi-z-pribehu-o-harrym-potterovi.html> cit. 2020-05-20) – ŽD

Žaneta D v o ř á k o v á (Praha)

SOUDNÍ ZNALECTVÍ V ODDĚLENÍ ONOMASTIKY ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR V ROCE 2019

V roce 2019 jsme v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR vypracovali celkem 232 znaleckých posudků. Pokračuje tak zvyšující se trend, který v uplynulých letech pozorujeme. Velký nárůst žádostí o posudky byl v tomto roce jistě způsoben i dočasným „výpadkem" další soudní znalkyně v oboru M. Knappové.

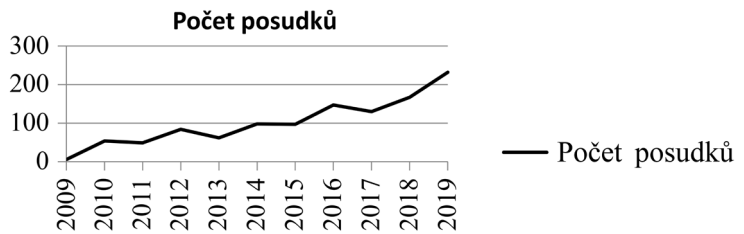

Na matrikách standardně vycházejí z nejnovějšího 6. vydání (2017) publikace M. Knappové „Jak se bude vaše dítě jmenovat?", která obsahuje více než 17 000 ověřených podob jmen. Praxe je taková, že jakékoli jméno, které v tomto slovníku najdou, na matrice zapíší. Na jméno, jež v knize není, by měl být vystaven znalecký posudek, v němž se odborník vyjádří k jeho jazykové stránce a k tomu, zda podle něj splňuje požadavky zákona o matrikách, jménu a příjmení č. 301/2000 Sb. na zápis.

Některé žádosti se týkaly pouze hláskových variant jmen, která již ve výše uvedeném slovníku jsou, např. *Evelynne* (ž.), *Izabelle* (ž.), *Sofiene* (ž.). Některé z požadavků jsme však nemohli z jazykového hlediska doporučit, neboť se nejedná o doložené existující varianty, např. **Apolen* (ž.), **Dominiq* (m.), **Viktórie* (ž.). Je patrné, že stále pokračuje obliba zdvojení některé hlásky ve jméně, např. *Allice* (ž.), *Ellias* (m.), *Ellisabet* (ž.), *Lucca* (m.) i *Lukka* (m.), *Philippe* (m.), *Soffia* (ž.), *Steffany* (ž.) aj. Řešili jsme však i opačnou situaci – variantu *Fany* (ž.) místo běžnějšího *Fanny*.

Mnoho žádostí se týkalo rodných jmen původem z Afriky, zvl. z Nigérie a Konga, např. *Johari* (ž.), *Akonuche* (m.), *Osaibueku* (ž. i m.), *Odinakachukwu* (ž. i m.) aj. Na rodné jméno *Duprince* (m.) jsme si vyžádali potvrzení z ambasády Konžské republiky. Četné byly též žádosti na jména původem arabská, např. *Asya* (ž.) a *Sajed* (m.). Posuzovali jsme i jména hebrejská, např. *Yehuda* (m.) a *Nechama* (ž.) či turecká, např. *Davut* (m.) a *Beria* (ž.). Oblibě se těší i jména indická (z hindštiny), např. *Mirabai* (ž.), *Sridhara* (m.). Z dalších asijských oblastí jsme vystavovali posudky např. na japonské *Mayumi* (ž.) a *Akiyoshi* (m.), indonéské *Karini* (ž.) a *Elang* (m.), thajské *Arinya* (ž.) a *Natchaya* (ž.), balijské *Kadek* (ž. i m.), tibetské *Maksar* (m.) či tatarské *Rinal* (m.). Zabývali jsme se i mongolským jménem *Namún* (ž.), které jsme konzultovali se soudním překladatelem z mongolštiny. Připomeňme, že jsou u nás i specializované soudní znalkyně – na osobní jména na mongolská je to Sainbayar Boloroo, na vietnamská Lucie Hlavatá.

Ze slovanských jazyků se nám sešly žádosti na ruské *Vitaly* (m.), běloruské *Veras* (m.), bulharské *Stefka* (ž.) a *Ognjen* (m.), slovinské *Zala* (ž.), chorvatské *Stribor* (m.) atd. Z jazyků užívajících cyrilicí pak dostáváme četné dotazy na přepis jmen do latinky, žadatelé většinou preferují anglickou transkripci místo zavedené české používané úřady při udělení občanství, rádi by si ponechali dosavadní anglickou formu, kterou dosud užívali, např. *Andrey* (m.), *Olesya* (ž.), *Valeriya* (ž.) apod.

Z ostatních evropských jazyků jsme psali posudky na jména albánská, např. *Gjergj* (m.) a *Zemrie* (ž.), anglická, např. *Ashlynn* (ž.) a *Easton* (m.), na baskické jméno *Marz* (m.), dále na jména francouzská *Loriane* (ž.) a *Rocca* (ž.), gruzínská *Dachi* (m.) a *Guram* (m.), irská *Tuilelaith* (ž.) a *Aislinn* (ž.), nizozemská *Ica* (ž.) a *Andries* (m.), na německé *Wilbert* (m.) a rumunské *Petrişor* (m.), na řecká jména *Odysseas* (m.) a *Parthena* (ž.) či španělská jako např. *Luz* (ž.) a *Aldebaran* (m.). Oblíbená jsou i jména skandinávská, na ta jsme dostali vícero žádostí, jmenujme např. rodná jména *Gyta* (ž.) a *Ívarr* (m.).

Některá jména jsme nemohli k zápisu do matriky doporučit, např. není doloženo **Pepé*, ale navrhli jsme podobu *Pepe*, která vznikla jako osamostatněná původně hypokoristická podoba španělského rodného jména José. Nedoporučili jsme formu *Pettie*, ale pouze *Pattie* nebo *Patty* (z Patricia). Nenašli jsme požadované jméno **Iaro*, pouze japonské *Iaru*, africké *Yaro* a osamostatněné slovanské *Jaro*

(z Jaroslav). Nedoložena je též podoba **Kamélie*, ale pouze *Kamelia* a *Camelia*. Požadované ženské jméno *Anissita* pak zjevně vzniklo jako zdrobnělina rodného jména *Anissa*, zákon však neumožňuje zapsání jmen domáckých a zdrobnělých. Ze stejného důvodu jsme odmítli jméno *Gruša*, v tomto případě bylo navíc v nesouladu jméno (ženské) a pohlaví dítěte (chlapeček). Některá jména, která bychom v českém jazykovém prostředí měli tendenci vnímat primárně jako hypokoristika, jsou však doložena jako existující oficiální formy, které s našimi jmény nesouvisejí, např. *Míla* je doložena na Islandu jako varianta jména *Mila*, stejně tak je na Islandu povoleno jméno *Líba*, které vychází z jidiš *Liba*, na tato jména jsme proto napsali kladné posudky.

Zákon dále stanoví, že „fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak“ (§ 62). Z tohoto důvodu jsme nedoporučili pro holčičku arabské jméno *Irfan*, které existuje pouze jako mužské jméno. Řešili jsme i několik případů jmen, jež si v našem jazykovém okruhu spojujeme pouze s mužskými nositeli (např. *Johnnie*, *Karol*, *Marian*, *Max*), ale která ojediněle v anglofonní oblasti fungují i jako jména ženská. Jejich zápis ženám jsme jednoznačně neodmítli, ale upozornili jsme na možné problémy v komunikaci, které mohou nositelky takových „mužských“ jmen u nás mít.

Posun v onymickém systému jsme zaznamenali u ženského rodného jména *Renesmee*. To vytvořila uměle americká autorka Stephenie Meyerová jako jméno jedné z postav série knih „Stmívání“ (Twilight). Toto původně literární jméno vzniklo mechanickým spojením jmen *René* a *Esmé*. Mezi příznivci tohoto literárního žánru se stalo populárním a zejména ve Spojených státech se začalo užívat jako ženské rodné jméno (přestože sama autorka je zásadně proti tomu). Kromě původního jména *Renesmee* se objevila i zjednodušená varianta *Renesme*. Postupně proniklo i do slovníků jako oficiálně uznané jméno. Ještě v roce 2014 jsme jeho zápis nedoporučili, letos již na podkladě těchto materiálů ano. Odmítnout jsme však museli možnost zápisu rodného jména *Radkin*. V ČR dnes žije jediný nositel rodného jména *Radkin*, a to psychiatr Radkin Honzák. Narodil se v roce 1939, kdy bylo možné mu takové jméno zapsat, protože ještě neplatil zákon o matrikách, jménu a příjmení, jaký máme dnes. Honzákovy rodiče prý inspirovalo příjmení hrdiny románu Fráni Šrámka „Stříbrný vítr“ Jeník *Ratkin*. *Radkin* je doložené příjmení např. i v ruštině. Jako rodné jméno však v žádném jazyce nefunguje. Žadatelé se proto nakonec rozhodli pro dvě jména – slovanské *Rad* a japonské *Kin*.

Dávání dvou jmen je stále populární, stejně tak i zdvojená jména, zvl. u dívek. Řešili jsme několik takových kombinací: *Anna-Gréta*, *Christine-Marie*, *Olivie-Laura*, *Suzanne-Marie*.

O jazykové hře svědčí žádost paní Ilony o jméno *Anoli* neboli *Ilona* pozpátku. Lingvisty pak jistě zaujme ženské rodné jméno *Semantika*, které v hindštině znamená ‚indická bílá růže‘ a které podle žadatele „splňuje nároky na roztomilou výstřednost středního jména“.

Seznam kladně posouzených jmen 2017–2019

Uvádíme pouze ta jména, na která jsme v oddělení onomastiky vystavili kladný posudek, jejich zapsání do matriky z jazykového hlediska nic nebrání a jsou v souladu s požadavky zákona o matrikách, jménu a příjmení.

Ženská jména: *Aase*, *Abbygail*, *Adell*, *Aeris*, *Ágnes*, *Ailin*, *Ailyn*, *Aislinn*, *Ajana*, *Ajla*, *Akira*, *Alette*, *Alis*, *Allice*, *Aluisa*, *Amalea*, *Amellie*, *Ameyalli*, *Ami*, *Amora*, *Anashe*, *Anaya*, *Ane*, *Anet*, *Anilah*, *Anna-Gréta*, *Anoli*, *Antika*, *Arinya*, *Arthuria*, *Asami*, *Ashlynn*, *Asila*, *Aska*, *Asya*, *Avni*, *Ayelet*, *Aysha*, *Ayza*, *Azalia*, *Baya*, *Beda*, *Beria*, *Bethany*, *Birsen*, *Birute*, *Blue*, *Branwen*, *Brianag*, *Burja*, *Caitir*, *Camelia*, *Carin*, *Carinne*, *Cloé*, *Daliya*, *Deb*, *Dianna*, *Dína*, *Duru*, *Ece*, *Eiva*, *Elfira*, *Elif*, *Ella-Rose*, *Ellia*, *Ellisa*, *Ellisabeth*, *Enisa*, *Epona*, *Ermolin*, *Esmée*, *Essowedeou*, *Evelynne*, *Evie*, *Faeza*, *Fany*, *Fauna*, *Firuza*, *Freida*, *Gyta*, *Hanim*, *Hanya*, *Haylee*, *Hel*, *Charline*, *Chenayi*, *Chimdimma*, *Chinaza*, *Christabel*, *Christine-Marie*, *Ica*, *Iness*, *Jasmijn*, *Johari*, *Jolene*, *Jora*, *Jukari*, *Juni*, *Justeane*, *Karini*, *Karol*, *Kathalea*, *Kristiina*, *Kseniya*, *Laney*, *Lani*, *Laylah*, *Leisa*, *Lemon*, *Lexi*, *Líba*, *Lilienne*, *Liluet*, *Linet*, *Liya*, *Lolla*, *Loriane*, *Lotka*, *Lussi*, *Lyanna*, *Madalene*, *Maila*, *Maily*, *Maite*, *Malina*, *Margaux*, *Marien*, *Mariška*, *Maritha*, *Marsi*, *Mayla*, *Mayumi*, *Medeina*, *Meimunah*, *Mikayla*, *Míla*, *Minea*, *Mirabai*, *Mirra*, *Misa*, *Mishell*, *Mischelle*, *Moirrey*, *Nahia*, *Nala*, *Namún*, *Natallia*, *Natea*, *Natchaya*, *Nayeli*, *Nechama*, *Neve*, *Niko*, *Nozizwe*, *Ola*, *Olesia*, *Olesya*, *Oľga*, *Olja*, *Olivie-Laura*, *Oluwarantimi*, *Orosia*, *Oz*, *Paige*, *Parthena*, *Peta*, *Pippilotta*, *Primrose*, *Punam*, *Quinn*, *Ramya*, *Raphael*, *Rei*, *Reid*, *Rela*, *Renesmee*, *Riddhi*, *Riina*, *Rimel*, *Rocca*, *Roda*, *Rosie*, *Rozi*, *Rozmarina*, *Rudy*, *Rym*, *Safieh*, *Safiye*, *Sahra*, *Saila*, *Salomina*, *Saoirse*, *Sarasvati*, *Seika*, *Seira*, *Selenie*, *Semantika*, *Semiramis*, *Sharlotta*, *Sigourney*, *Soffia*, *Sofiene*, *Sojoud*, *Solla*, *Sora*, *Sowia*, *Stana*, *Steffany*, *Stefka*, *Sudarshana*, *Suella*, *Sula*, *Sulfia*, *Sunny*, *Suriani*, *Suzanne-Marie*, *Sviatlana*, *Synthia*, *Špela*, *Taliana*, *Ťanka*, *Tasneem*, *Temari*, *Tempest*, *Teressa*, *Tessy*, *Teya*, *Teyla*, *Tiwalola*, *Tori*, *Triska*, *Tuilelaith*, *Tuuli*, *Tya*, *Tyna*, *Umay*, *Urša*, *Valeriya*, *Vesper*, *Viktoriya*, *Viviette*, *Vlasti*, *Wolfrun*, *Yanita*, *Yasmeen*, *Yesim*, *Yvaine*, *Zabelle*, *Zala*, *Zariyah*, *Zaya*, *Zazie*, *Zeina*, *Zemrie*, *Zephani*, *Ziva*, *Zeya*, *Zooye*

Mužská jména: *Aamir*, *Aasim*, *Abhay*, *Adem*, *Adrià*, *Achike*, *Akeem*, *Akito*, *Akiyoshi*, *Akonuche*, *Aldebaran*, *Alfie*, *Alii*, *Almedin*, *Amosa*, *Anakin*, *Anatoly*, *Andrey*, *Andries*, *Aran*, *Arien*, *Arran*, *Arseny*, *Aryan*, *Atlas*, *Aurangzeb*, *Azmi*, *Bajsangur*, *Balram*, *Bennett*, *Benoît-Joseph*, *Boban*, *Bobby*, *Brahim*, *Cailean*, *Carter*, *Conan*, *Corwin*, *Dachi*, *Damari*, *Danick*, *Darian*, *Davut*, *Dočo*, *Duprince*, *Edem*, *Efrajim*, *Elang*, *Elián*, *Eliyah*, *Ellias*, *Eloy*, *Ender*, *Erlin*, *Evgeniy*, *Evgeny*, *Fares*, *Frankie*, *Fraño*, *Gareth*, *Garyk*, *Gjergj*, *Gordan*, *Guram*, *Haruhiko*, *Chip*, *Chrisanfij*, *Ikechukwu*, *Iliyan*, *Ilya*, *Irij*, *Irmuun*, *Ismoil*, *Issay*, *Issey*, *Ívarr*, *Ivaylo*, *Jáson*, *Jevhen*, *Jimi*, *Johnathan*, *Jokum*, *Joris*, *Joshuah*, *Kalki*, *Kavi*, *Khubaib*, *Kimathi*, *Kin*, *Kou*, *Krasoň*, *Krist*, *Kvído*, *Kvirín*, *Latimer*, *Latino*, *Le-čchien*, *Leib*, *Leif*, *Lenhart*, *Leqian*, *Lesomo*, *Liam*, *Lucca*, *Lui*, *Lukka*, *Luky*, *Lunga*, *Maksar*,

Malachi, *Mango*, *Mars*, *Maruan*, *Marvel*, *Marz*, *Massa*, *Mateas*, *Mathian*, *Matty*, *Maui*, *Maverick*, *Mazen*, *Menelik*, *Merari*, *Mikolas*, *Mindaugas*, *Míšael*, *Nail*, *Neon*, *Nias*, *Nicolla*, *Nohr*, *Odysseas*, *Odysseus*, *Ognjen*, *Oliwer*, *Oliwier*, *Onuorah*, *Osai*, *Osama*, *Pan*, *Petrişor*, *Ponción*, *Ra*, *Rad*, *Raghuram*, *Rama*, *Ramez*, *Ramiel*, *Rani*, *Ricard*, *Rinal*, *Rinchen*, *Roen*, *Rowan*, *Sachi*, *Sajed*, *Samuell*, *Sanford*, *Saveliy*, *Sawyer*, *Selby*, *Semyon*, *Sevar*, *Shantanu*, *Shimon*, *Shkelzen*, *Sirius*, *Snorri*, *Sridhara*, *Stribor*, *Styles*, *Sudarshan*, *Tagir*, *Tays*, *Temehani*, *Tevan*, *Thanawin*, *Thorben*, *Toleen*, *Tomias*, *Tomo*, *Tore*, *Torin*, *Tris*, *Uladzimir*, *Veras*, *Vitaly*, *Vuko*, *Wayde*, *Wilbert*, *Wilfred*, *Yasar*, *Yehuda*, *Yevgeniy*, *Yoni*, *Yoshiya*, *Yuriy*, *Yury*, *Zac*, *Zak*, *Zeke*, *Zion*, *Živo*

Obourodá jména: *Andy*, *Čiaki*, *Devi*, *Eden*, *Femi*, *Huraira*, *Chibuzor*, *Indiana*, *Johnnie*, *Kadek*, *Kaisa*, *Kayra*, *Kimm*, *Kurumi*, *Leo*, *Made*, *Marian*, *Maty*, *Max*, *Moki*, *Nur*, *Odinakachukwu*, *Ogugua*, *Olly*, *Osaibueku*, *Philippe*, *Rory*, *Sami*, *Saya*

Miloslava K n a p p o v á (Praha)

SOUDNÍ ZNALECTVÍ V ROCE 2019

Převážnou část roku 2019 jsem rovněž věnovala posuzování rodných jmen z hlediska splnění jejich zákonných jazykových požadavků pro matriční a následné zápisy do veřejných listin. Písemně jsem vyhotovila přes 200 znaleckých posudků a poskytovala též telefonické konzultace matrikám i občanům ČR.

Ve smyslu zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení jsem pro zápis nedoporučila zdrobněliny *Markétka*, *Kordulka*, ani nedoložené „cizí" pravopisné podoby ženských jmen *Jassmine*, *Valleria*; jazykové podmínky pro zápis ženského jména nesplňovalo také zeměpisné jméno *Arizona*, ani jméno ženské postavy *Ellaria* z jedné telenovely. Spíše pro zábavu dodávám, že jazykové porozumění u mne nenašly ani vážně myšlené návrhy pro změnu oficiálního pojmenování (jméno + příjmení) na spojení *Jolly Jocker* či dokonce „*Pirát Mořský*".

Kladně jsem ověřila desítky cizích jmen pocházejících z různých jazyků či kontinentů. Často šlo o jméno zvolené rodičem – cizincem. Pro méně zasvěcené dodávám, že je-li jeden z rodičů občanem ČR, zapisuje se dítěti získávajícímu po něm občanství jméno podle českého zákona. Má-li matrika pochybnosti o zvoleném jméně, je občan povinen předložit posudek potvrzující existenci (cizího) jména nebo jeho pravopisnou podobu, přičemž podle právního výkladu musí jít nejen o existující, ale i oficiální, základní, spisovnou, pravopisně ověřenou podobu jména.